

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 31/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen rikoslain 21 luvun 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ari Koposen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 31/2022 vp:

Kannattaako oikeusministeri lakialoitettani (LA 56/2021 vp) rikoslain 21 luvun 6 §:n muuttamisesta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kysymyksessä viitatussa ed. Koposen /ps lakialoitteessa LA 56/2021 vp esitetään, että rikoslain (39/1889) 21 luvun 6 §:n mukaisen törkeän pahoinpitelyn vähimmäisrangaistus korotettaisiin yhdestä vuodesta kahteen vuoteen vankeutta.

Rikoslain henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia koskeva 21 luku uudistettiin kokonaisuudessaan vuonna 1995 osana rikoslain kokonaisuudistuksen toista osavaihetta. Törkeän pahoinpitelyn rangaistusasteikoksi säädettiin tuolloin vankeutta vähintään kuusi kuukautta ja enintään kymmenen vuotta. Vuonna 2001 törkeän pahoinpitelyn vähimmäisrangaistus korotettiin yhteen vuoteen vankeutta.

Rikosoikeudellisessa järjestelmässä rangaistusasteikot määrätään siten, että ne vastaavat suhteellisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla rangaistussäännöksen soveltamisalaan kuuluvien tyyppitapausten moitittavuus- ja vakavuusasteita. Rangaistusasteikkojen tulee toisaalta olla oikeassa suhteessa myös muista rikoksista rangaistussäännöksissä säädettyjen rangaistusasteikkojen kanssa.

Perusmuotoisesta pahoinpitelystä on säädetty rangaistukseksi sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Näin pahoinpitelyn ja törkeän pahoinpitelyn rangaistusasteikot peittävät osittain toisensa, mikä on rikosoikeudellisessa järjestelmässämme tavanomainen järjestely rikoslajien perusmuotoisten ja törkeiden tekemuotojen rangaistusasteikoissa. Tämä mahdollistaa luontevasti ja asianmukaisesti sen, että voidaan määrätä oikeudenmukainen rangaistus riippumatta siitä, katsotaanko

teon rajatapauksessa toteuttavan perusmuotoisen pahoinpitelyn vai törkeän pahoinpitelyn edellytykset. Törkeän pahoinpitelyn ja vielä vakavamman rikostyyppin eli tapon yrityksen rangaistusasteikot peittävät puolestaan varsin suurelta osin toisensa.

Määrättäessä rangaistusta yksittäistapauksessa lähtökohtana on, että rangaistuksen tulee olla oikeassa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttamiin sekä rikoksesta ilmenevään tekijän syyllisyyteen. Korkein oikeus on ennakkoratkaisukäytännössään antanut oikeuskäytäntöä ohjaavia ratkaisuja rangaistuksen määräämisestä törkeässä pahoinpitelyssä (ks. esim. KKO 2021:20). Uusimmasta Krimon seuraamusjärjestelmää koskevasta vuosijulkaisusta (Kuusisto Mäkelä – Carling (toim.): Seuraamusjärjestelmä 2020, s. 102) ilmenee, että törkeästä pahoinpitelystä määrätään vain vankeutta, joista noin puolet tuomitaan ehdottomana. Ehdottomien vankeusrangaistusten keskipituus on 1,5–2 vuoden paikkeilla, ehdollisten rangaistusten keskipituus taas hieman yli vuosi. Vuonna 2020 ehdottomista vankilarangaistuksista 91 prosenttia oli 1–6 vuoden pituisia ja ehdollisista 92 prosenttia 1–2 vuoden mittaisia.

Törkeän pahoinpitelyn rangaistusasteikko ilmentää yhtäältä sitä, että törkeä pahoinpitely on aina vakava rikos, ja toisaalta sitä, että rikostyyppin sisällä voi kuitenkin olla kysymys vakavuudeltaan ja moitittavuudeltaan varsin erilaisista teoista. Tällöin voi vankeusrangaistuksen pituuden sen salissa esimerkiksi ensikertaisen rikosentekijän tapauksessa olla perusteltua tuomita vankeusrangaistus ehdollisena. Tätä rangaistusta voidaan tehostaa rikoslain 6 luvun 10 §:n mukaisesti oheisseuraamuksella, esimerkiksi yhdyskuntapalvelulla.

Oikeusministeriö seuraa tiiviisti tämän toimialalleen kuuluvan tärkeän sääntelyn toimivuutta ja soveltamiskäytäntöä.

Helsingissä 7.3.2022

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson